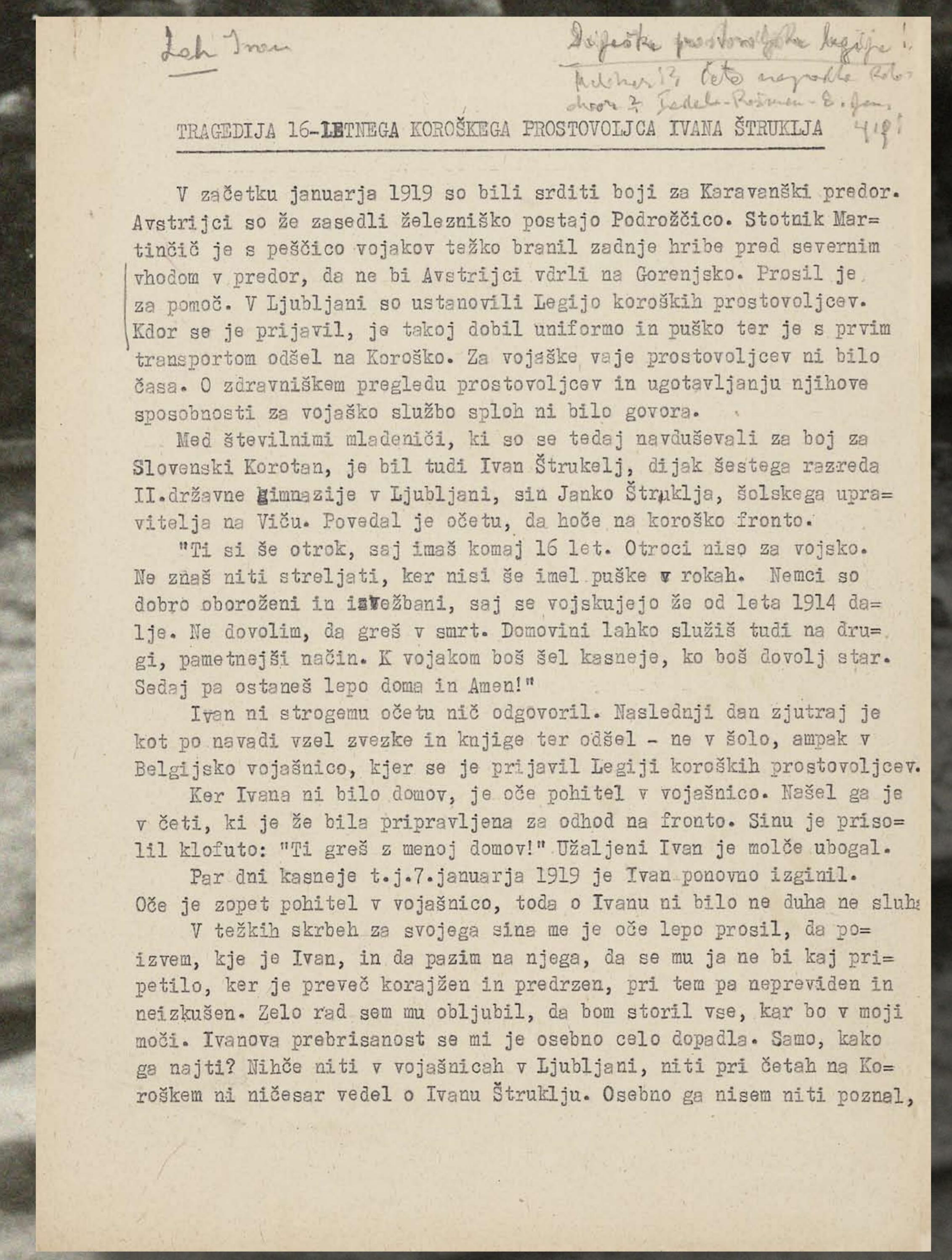

Izguba Roža, pogajanja in nastop Milesove komisije

(januar – februar 1919)

Lah Ivan

Dajsta prostovoljca legije!
Ljubljana 19. 1. 1919
Začetek 2. Jedinice Roža 8. januar
Tragedija 16-letnega koroškega prostovoljca Ivana Štrukla 1919

V začetku januarja 1919 so bili srditi boji za Karavanški predor. Avstrijeti so že zasedli Zeleniško postajo Podrožec. Stotnik Merčinčič je s peščico vojakov težko branil zadnje hrilbe pred severnim vhodom v predor, da ne bi Avstrijeti vdrli na Gorenjsko. Prsil je za pomoč. V Ljubljani so ustavili Legijo koroških prostovoljcev. Kdo se je prijavil, je takoj dobil uniformo in prisko ter je s prvim transportom odšel na Koroško. Za vojsko veje prostovoljev ni bilo časa. O zanesljivem pregledu prostovoljev ni ugotovljalo najhove sposobnosti za vojaško službo sploh ni bilo govorja.

Ned stvariščini sledili, ki so se tedaj navduševali za boj za Slovenski Korotan, je bil tudi Ivan Štruklji, dijak Žestega razreda II. dževseve Gimnazije v Ljubljani, sin Janka Štruklje, Kolškega upravitelja na Viču. Povedel je očeta, da hča na koroško fronto.

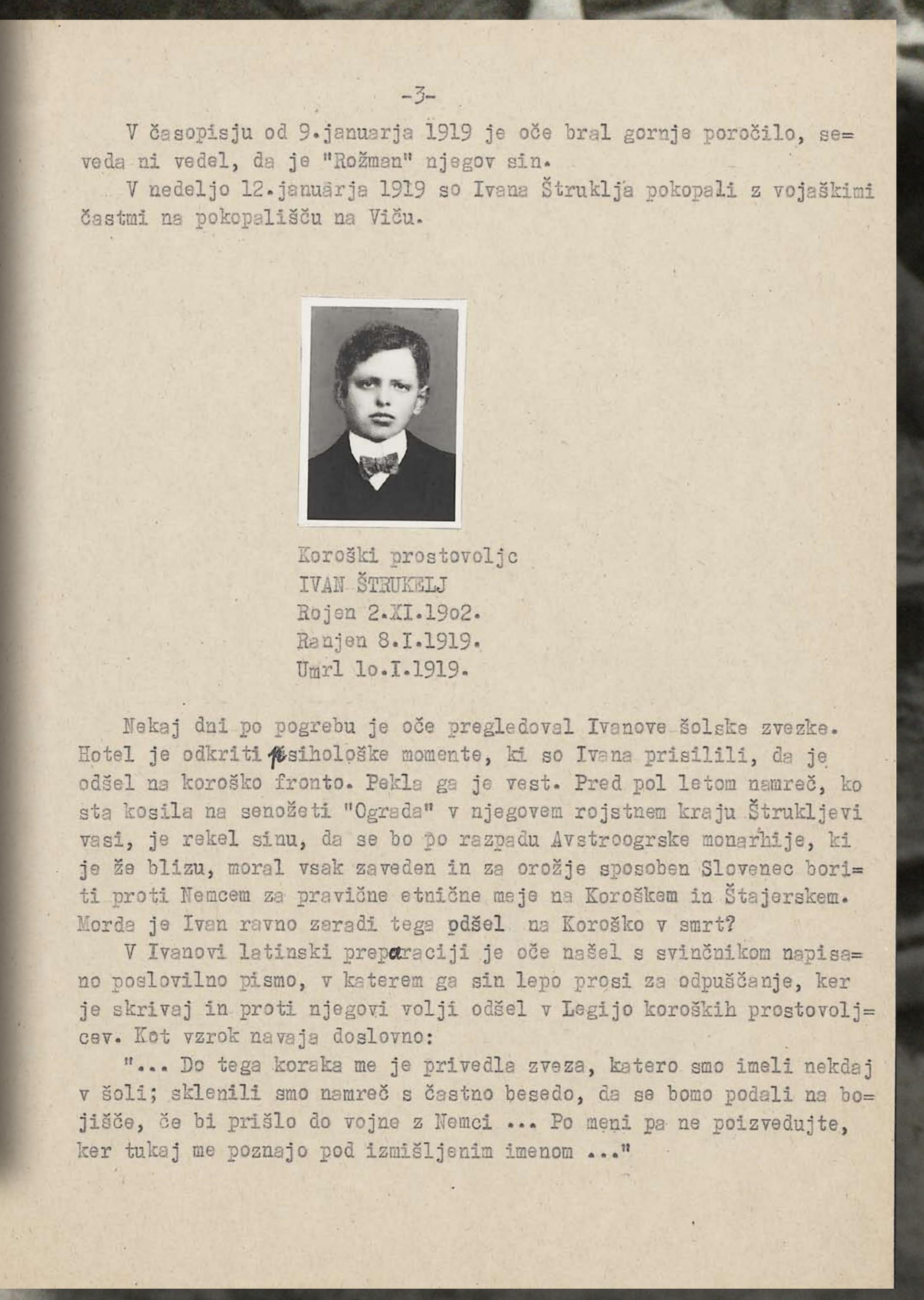
"Ti si še otrok, naj imas konec 15 let. Otroci niso za vojsko. Ne znaš niti streljati, ker nisi še imel prake v rokah. Nenam so dobro obroženi in izvedbeni, saj se vojskujejo že od leta 1914 do lige. Na dovolim da greš v sart. Domovini lahko sluziš tudi na drumi, pametnejši način. K vojnikom boš šel kasneje, ko boš dovolj star. Sedaj pa ostaneš lepo doma in Ameriki."

Ivan ni strogoen očeta niti odgovoril. Naslednji dan zjutraj je kot po navadi vzel svežek in knjige ter odšel – ne v Školo, ampak v Belgijsko vojašnico, kjer se je prijavil Legiji koroških prostovoljcev.

Ker Ivana ni bilo domov, je oče pohitel v vojašnico. Našel ga je v četi, ki je že bila pripravljena za odhod na fronto. Šim je prisostvil klopotu: "Na greš z menom domov!" Uzela jeni Ivan je molče ubegnil.

Pred dnevi kasneje 5.1.1919 je Ivan ponovno Izginil.

Ose je zopet pohitel v vojašnico, toda o Ivannu ni bilo ne žuba ne sluh. V težkih skrbih o svojega sina, ki je oče lepo prosil, da ga posreduje, kje je Ivan, in da pa zmanjša njegovo, da se mu je na bok pripetilo, ker je preveč korajzen in predzren, pri tem nepravden in neizkušen. Zelo rad sem mu obljubil, da bom storil vse, kar bo v moji moći. Ivanova prehranost se mi je osebno celo dodelila. Samo, kako ga nošti? Nihče niti v vojašnicah v Ljubljani, niti pri Šteth na Koroškem ni mlačesar vedel o Ivanu Štruklu. Osebno ga nisem niti poznal,

Poročilo koroškega borca Ivana Laha o tragediji 16-letnega dijaka Ivana Štruklja, padlega pri Podrožci.

Narodna zavednost in idealizem sta dijaka Ivana Štruklja vodila v strelske jarke pri Podrožci, kjer se je prezgodaj končalo njegovo življenje.

Janko Gačnik - Spomin koroškega dobrovoljca, str. 3 in 4.

(Foto Ude Lojze, SI AS 1193, TE 22, Arhiv Republike Slovenije)

Cačnikovi opisi bojev pri Podrožci kažejo na splošno pomarjanje patriottizma – omenja malostevilne požrtvovalne prostovoljce in med njimi tudi otroke, ki so se borili za Koroško, medtem ko je maršikateri nekdani vojak popival v varnem zaledju.

5.12.1918 je Koroški deželní zbor ukazal oborožen odpornotam SHS (izjemno antantnih – srbskih rednih enot). Že 15.12.1918 so v Grabstajnu zajeli enoto nekdanih srbskih vojnih ujetnikov, ob bojišču pa osvojili Št. Pavel. K odporu so jih hujšali Italijani, Srbi pa Slovencem niso poslali pomoči.

Ljubljana je sredi decembra Franjo Malgaj poslala v zaledje, Rudolfa Maistra pa omejila na Štajersko. 8.1.1919 je padlo Borovje. Major Lavrič je bil ranjen in ujet, večina Roža izgubljenega. Vhod predora pri Podrožci so Jugoslovani zagrizeno branili do premirja 14.1.1919.

Po propadu mirovnih pogajanj v Gradcu sta obe strani sprejeli ponudbo ameriških častnikov, da določijo začasno razmejitev. »Milesova komisija« je v devetih dneh izvedla na terenu anket. Pretežno je obiskovala večje kraje pod nemško zasedbo, kjer Sloveni svoje pripadnosti niso upali izpovedati. Komisija je za razmejitev predlagala Karavanke. S tem ni uspela, obveljala je črta premirja. Vendar pa je ta »študija« postal ameriški satišče na Pariski mirovni konferenci. Predsednik Wilson je vztrajal pri plebiscitu – da mora ljudstvo izbrati samo!

Los of Rož, Armistice Negotiations and the Appearance of the Miles Commission (January - February 1919)

On December 5, 1918, the Carinthian Provincial Assembly ordered armed resistance to the units of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes (with the exception of the Entente – Serbian regular units). Already on December 15, 1919, Germans captured a unit of former Serbian prisoners of war in Grabstajn and at Christmas they conquered Sentpavel. They were invited to resistance by the Italians, but the Serbs did not send help to the Slovenes.

In mid-December, Ljubljana sent Franjo Malgaj to the hinterland and limited the operations of Rudolf Maister to Styria. Borovje fell on January 8, 1919. Major Lavrič was wounded and captured, with most of Rož being lost. Yugoslavs fiercely continued to defend the entrance to the tunnel at Podrožci until the armistice on January 14, 1919.

Following the collapse of the peace negotiations in Graz, both sides accepted an offer made by the U.S. officers to set a temporary demarcation. In nine days the »Miles Commission« conducted a field survey during which they mostly visited larger places under German occupation, where Slovenes did not dare to profess their affiliation to the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes. The Commission proposed Karavanke mountain range as the demarcation line. Since their proposal failed, the armistice line prevailed. However, this »study« became the American standpoint at the Paris Peace Conference. President Wilson insisted on a plebiscite - that the people must choose for themselves!

Načelj je poslal petje koroških tankov tudi skupino Zaljenga. Kondicija je bila, da ne bo veden, da se bo vodil bojni konflikt na nemških ozemljih, in da gre slovenska petje se vedno bojni koroškim vojnikom na nemških ozemljih. Četudi je bila veden, da se bo vodil bojni konflikt na nemških ozemljih, in da gre slovenska petje se vedno bojni koroškim vojnikom na nemških ozemljih.

Načelj je poslal petje koroških tankov tudi skupino Zaljenga. Kondicija je bila, da ne bo veden, da se bo vodil bojni konflikt na nemških ozemljih, in da gre slovenska petje se vedno bojni koroškim vojnikom na nemških ozemljih. Četudi je bila veden, da se bo vodil bojni konflikt na nemških ozemljih, in da gre slovenska petje se vedno bojni koroškim vojnikom na nemških ozemljih.

Načelj je poslal petje koroških tankov tudi skupino Zaljenga. Kondicija je bila, da ne bo veden, da se bo vodil bojni konflikt na nemških ozemljih, in da gre slovenska petje se vedno bojni koroškim vojnikom na nemških ozemljih.

Načelj je poslal petje koroških tankov tudi skupino Zaljenga. Kondicija je bila, da ne bo veden, da se bo vodil bojni konflikt na nemških ozemljih, in da gre slovenska petje se vedno bojni koroškim vojnikom na nemških ozemljih.

Načelj je poslal petje koroških tankov tudi skupino Zaljenga. Kondicija je bila, da ne bo veden, da se bo vodil bojni konflikt na nemških ozemljih, in da gre slovenska petje se vedno bojni koroškim vojnikom na nemških ozemljih.

Načelj je poslal petje koroških tankov tudi skupino Zaljenga. Kondicija je bila, da ne bo veden, da se bo vodil bojni konflikt na nemških ozemljih, in da gre slovenska petje se vedno bojni koroškim vojnikom na nemških ozemljih.

Načelj je poslal petje koroških tankov tudi skupino Zaljenga. Kondicija je bila, da ne bo veden, da se bo vodil bojni konflikt na nemških ozemljih, in da gre slovenska petje se vedno bojni koroškim vojnikom na nemških ozemljih.